

Vejledning

til

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk

EA

Indhold

1. BAGGRUND FOR EA OG INTRODUKTION TIL FAGET	4
1.1. CENTRALT FORMULERET VALGFAG – EN HJÆLP TIL SKOLERNE	4
1.2. FØRSTESPROG/MODERSMÅL, ANDETSPROG OG FREMMEDSPROG	4
1.3. ANDETSPROGSBRUGEREN I ERHVERVSUDDANNELSERNE	4
2. KOMPETENCEMÅL I ERHVERVSRETTET ANDETSPROGSDANSK (EA)	5
2.1. DE FIRE KOMPETENCEOMRÅDER	5
2.2. KOMPETENCEMÅLENE VÆGTNING, SAMMENHÆNG OG RÆKKEFØLGE.....	5
3. PROGRESSION I FORHOLD TIL KOMPETENCEMÅLENE	6
3.1. INDHOLD	6
3.2. STRATEGIER	6
3.3. KOMMUNIKATIV KOMPETENCE.....	7
3.4. SPROGBRUG	8
3.5. SPROGLIG VIDEN	8
3.6. FÆRDIGHEDER.....	9
3.6.1. Tale – præsentation/taleproduktion.....	9
3.6.2. Læseforståelse.....	9
3.6.3. Skrive	9
3.6.4. Primære og sekundære kommunikative kompetencer	9
3.7. SAMLET OVERSIGT OVER KOMPETENCEMÅLENE.....	10
4. RAMMER FOR VALG AF INDHOLD	11
4.1. DEFINITION PÅ INDHOLDSOMRÅDER.....	11
4.2. VÆGTNING OG PRIORITERING AF INDHOLDSOMRÅDERNE	11
4.3. DE TRE INDHOLDSOMRÅDER	11
4.3.1. Fagene og den faglige uddannelse.....	11
4.3.2. Virksomheder og brancher	12
4.3.3. Kultur og samfund	12
5. DOKUMENTATION	13
6. LØBENDE OG AFSLUTTENDE BEDØMMELSE	13
6.1. STANDPUNKTSKARAKTER	13
6.2. RESSOURCER TIL EVALUERING OG BEDØMMELSE AF DOKUMENTATION	13
6.3. EKSAMEN	13
7. UNDERVISNING I FAGET	14
7.1. INDIVIDUALISERING OG DIFFERENTIERING	14
7.2. ARBEJDSFORMER.....	14
7.3. LØBENDE EVALUERING	14
7.4. CASEARBEJDE	14
7.5. KØNSFORSKELLE I UNDERVISNINGEN	15
8. VALG AF FAGET I UDDANNELSEN	15
8.1. DEN PERSONLIGE UDDANNELSESPLAN	15
8.2. SKOLEN BESTEMMER.....	15
9. GODSKRIVNING, REALKOMPETENCEVURDERING OG NIVEAUINDPLACERING	15
9.1. NIVEAUINDPLACERING I FORHOLD TIL DANSKUDDANNELSE FRA SPROGCENTER	15
9.2. FAGET GIVER IKKE GODSKRIVNING FOR DANSK ELLER FREMMEDSPROG	15
9.3. KOMPETENCEMÅL - GRUNDLAG FOR REALKOMPETENCEAFKLARING	16
9.4. NIVEAUINDPLACERING PÅ BASIS AF PRIMÆRE OG SEKUNDÆRE FÆRDIGHEDER	16

10.	IMPLEMENTERING AF FAGET PÅ SKOLEN	16
10.1.	ISÆR FOR DE TEKNISKE SKOLER	17
10.1.1.	<i>Indledende modul eller individuelt tilrettelagt grundforløb</i>	17
10.2.	LÆRERKVALIFIKATIONER	17
10.2.1.	<i>Formelle</i>	17
10.2.2.	<i>Uformelle</i>	17
10.3.	INDDRAGELSE AF FAGLÆRERE I TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE	17
10.4.	UNDERVISNINGSFORLAGT UNDERVISNING	18
10.5.	VIRKSOMHEDSKONTAKT	18
10.5.1.	<i>Faddervirksomheden</i>	18
10.6.	VIRKSOMHEDSFORLAGT UNDERVISNING	18
10.7.	FAMILIEKONTAKT	19
10.7.1.	<i>Erhvervsuddannelsens status</i>	<i>Fejl! Bogmærke er ikke defineret.</i>
10.7.2.	<i>Fagets status</i>	19
10.8.	MARKEDSFØRING AF FAGET INTERNT	19
11.	INSPIRATIONSMATERIALER	20
11.1.	ONLINEPUBLIKATIONER	20
11.2.	DIALANG.ORG TIL DIAGNOSTICERING OG LØBENDE EVALUERING	20
11.3.	HJEMMESIDER	21
11.4.	LITTERATUR	21

1. Baggrund for EA og introduktion til faget

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) er et valgfag i erhvervsuddannelserne, udviklet og beskrevet centralt af Undervisningsministeriet.

Hidtil har mange skoler tilbudt eleverne Dansk som andetsprog som et lokalt udviklet valgfag. Tilbuddet har været både relevant og vigtigt, idet det har vist sig, at mangelfulde dansksproglige kompetencer er en af de afgørende årsager til, at mange elever med andet førstesprog/modersmål end dansk, der påbegynder en erhvervsuddannelse, ikke gennemfører denne.¹

1.1. Centralt formuleret valgfag – en hjælp til skolerne

Med Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) som centralt formuleret valgfag har Undervisningsministeriet taget et initiativ, der er tænkt som en hjælp til skolerne til en systematisk, struktureret og eksamensbaseret indsats for at styrke de sproglige kompetencer hos elever med andet førstesprog/modersmål end dansk

1.2. Førstesprog/modersmål, andetsprog og fremmedsprog

Et førstesprog/modersmål er det sprog, som det opvoksende barn lærer, ved at det tales omkring barnet i dets primære familie, i dets primære socialisation. I både billedlig og konkret forstand kan man sige, at det er det sprog, som barnets moder taler.

Et andetsprog er et sprog som læres, fordi det fungerer som offentligt sprog i det samfund, hvor sprogbrugeren lever. At dansk er elevens andetsprog betyder altså, at det danske sprog for eleven i uddannelse, erhverv og samfund skal kunne opfylde en række af de samme kulturelle og kommunikative behov som førstesproget/modersmålet opfylder for den majoritet af borgere i Danmark, som har dansk som førstesprog/modersmål.

Et fremmedsprog er som fag et sprog, der er vigtigt nok for samfundet til, at der organiseres undervisning i sproget. Andetsproget adskiller sig altså fra et fremmedsprog derved, at beherskelse af andetsproget er helt og aldeles afgørende og centralt for sprogbrugers succes med hensyn til at kunne gennemføre en uddannelse med fagligt udbytte, indgå som aktiv medarbejder på arbejdsmarkedet og som aktiv borger i samfundet. Den samme status i forhold til sprogbrugers livssituation har fremmedsproget ikke.

1.3. Andetsprogsbrugeren i erhvervsuddannelserne

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) er et sprogfag med et klart sigte, nemlig gennem sprogræning at forbedre elevens sproglige og kommunikative forudsætninger for at gennemføre erhvervsuddannelsen.

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) henvender sig til de elever i erhvervsuddannelserne, som har et andet førstesprog/modersmål end dansk og dermed dansk som andetsprog.

Andetsproget adskiller sig fra førstesproget/modersmålet derved, at andetsprogsbrugeren ikke i samme grad som førstesprogsbrugeren kan forventes at beherske alle førstesprogets sproglige registre, f.eks. de registre, der hører intimsfæren til. Andetsprogsbrugeren har behov for at udvikle et sprog, der kan anvendes funktionelt i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund. Det såkaldt almene aspekt af faget er i fagbilaget blevet nedtonet i forhold til de uddannelsesrettede og brancherettede aspekter.

Det er derfor først og fremmest målet, at faget skal kunne understøtte undervisningen og den faglige uddannelse af eleven. Det er ikke målet, at eleven gennem undervisningen skal trænes i at anvende

¹ Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe vedrørende praktiske indgange i flere uddannelser: http://www.inm.dk/publikationer/Rapport_om_praktiske_indgange_i_flere_uddannelser.pdf, side 4 i rapporten.

sproget på samme måde og i alle de kontekster, som en sprogbruger, der har dansk som første-sprog/modersmål, behersker.

Andetsprogsbrugeren har behov for at udvikle et sprog, der kan anvendes funktionelt i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund. At være andetsprogsbruger er et livsvilkår, der ikke kan ændres gennem sproglig træning. Det er derfor ikke målet med faget at ændre dette livsvilkår, men blot at styrke funktionaliteten af sprogbrugerens andetsprog.

Der er således i formål og mål for faget lagt vægt på elevens kommunikative kompetence (tale, lytte, læse, skrive), kommunikative og IT-mæssige strategier, sproglige færdigheder, sproglig viden, stigende grad af korrekthed i anvendelsen af sproget, kulturelle kompetencer samt evne til at anvende disse kompetencer konkret og hensigtsmæssigt i forhold til uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund.

2. Kompetencemål i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA)

Målene for valgfaget Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) er formuleret som kompetencemål.

Ved **Kompetence** forstås den evne eleven har til – på baggrund af faglig indsigt – at handle hensigtsmæssigt i en given situation. Derved bliver det elevens handlinger – verbale såvel som nonverbale - der afdækker i hvilken grad, eleven besidder de enkelte kompetencer, og dermed også elevens handlinger, som giver grundlag for bedømmelse af eleven.

2.1. De fire kompetenceområder

Undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) bygger på fire kompetenceområder. I elevens læringsproces udvikles disse områder i samspil med hinanden.

De fire kompetenceområder, som kompetencemålene omfatter, er følgende:

- **Sproglige færdigheder** i form af de fire kulturkompetencer/kommunikative kompetencer: tale, lytte, læse og skrive.
- **Indholdsmæssige** - uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund.
  - Der fokuseres på uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund, idet det er disse indholdsområder, der i en erhvervsuddannelsesmæssig sammenhæng er væsentlige for andetsprogsbrugeren.
- **Sproglig viden og opmærksomhed**
  - Viden om og opmærksomhed i anvendelsen af sproget med hensyn til ordforråd, grammatik, sprogbrug i forskellige kontekster, tekstens og samtalens struktur, mm.
- **Læringsstrategier og strategier i anvendelsen af sproget**
  - Kompetencer i at kunne anvende IT, anvende og kombinere verbale og nonverbale strategier, anvende tale-, lytte-, læse- og skrivestrategier (kommunikationsstrategier).

2.2. Kompetencemålenes vægtning, sammenhæng og rækkefølge

Kompetencemålene skal læses i sammenhæng med formålet for Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA).

Fagets formål er at styrke elevens kommunikative, sproglige og kulturelle kompetencer samt at styrke elevens muligheder for at gennemføre en erhvervsuddannelse og varetage arbejdsopgaver, hvori dansk indgår.

Kompetencemålene understøtter hinanden og sikrer tilsammen, at faget på alle niveauer kan leve op til sit overordnede formål.

Ingen af kompetencemålene kan derfor udfoldes isoleret i undervisningen og heller ikke bedømmes isoleret. Det er imidlertid klart, at når målene læses i sammenhæng med fagets formål, spiller nogle mål en mere central rolle end andre. Mål for strategier, herunder nonverbale strategier, IT-strategier og kommunikationsstrategierne samt mål for sproglig viden og opmærksomhed er således understøttende i forhold til kernemålene tale, lytte, læse og skrive i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund.

Konsekvensen er, at målene skal vægtes indbyrdes. Det har både betydning for undervisningens tilrettelæggelse og for den løbende og afsluttende bedømmelse af eleven på grundlag af kompetencemålene.

3. Progression i forhold til kompetencemålene

I de følgende skemaer er de enkelte kompetencemål opstillet parallelt for at anskueliggøre den progression, der gør sig gældende mellem de tre niveauer F, E og D.

3.1. Indhold

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
1-2, 5-9	uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
10	anvende viden om egen og andres kultur i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende viden om egen og andres kultur i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende viden om egen og andres kultur i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund

Som det fremgår af ovenstående sideordnede opstilling, er det grundlæggende de samme indholdsområder, der arbejdes med på alle tre niveauer. Der er imidlertid tale om en progression i sværhedsgrad i valget af de opgaver, tekster, materialer, cases mv., der inddrages i undervisningen, i forhold til kravene til de sproglige kompetencer samt kravene til elevens generelle abstraktionsniveau.

3.2. Strategier

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
3	anvende enkle, hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier	anvende hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier	anvende hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier
4	anvende såvel verbale som non-verbale strategier	anvende såvel verbale som non-verbale strategier	anvende såvel verbale som non-verbale strategier
11	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion

De kommunikative strategier understøtter elevens produktive og receptive sprogfærdigheder. Det er hensigten, at de skal integreres i arbejdet med sprog og indholdsområder. Progressionen i arbejdet med strategierne fremgår ikke af målformuleringerne, idet de er formuleret identisk på alle tre niveauer. Progressionen i arbejdet med strategier vil imidlertid bevæge sig fra enkle til mere og mere avancerede teknikker – afhængigt af det materiale, der arbejdes med, elevens sproglige niveau og elevens øvrige forudsætninger i faget.

I det følgende beskrives strategierne kort:

- Hensigtsmæssige tale, skrive, læse- og lyttestrategier. Her tænkes på f.eks.

- Før-læsningsstrategier, som for eksempel orienteringslæsning, skimming, scanning, kvalificerede gæt
- Læsestrategier som ekstensiv læsning, intensiv læsning, anvendelse af notatteknik, mindmap og læsning af teksten med varierede læsehastigheder.
- Før-skrivnings-strategier som f.eks. brainstorming, mindmap og coaching,
- Skrivestrategier, som f.eks. processkrivning, tænkeskrivning, formidlingskrivning, respons mv.
- Tale/lytte-strategier, som f.eks. anvendelse af kvalificerede gæt under en samtale, transfer af viden fra andre områder, spørgeteknikker under en samtale, anvendelse af ordforråd, tilegnet gennem samtalen, mv.
- Anvendelse af såvel verbale som nonverbale strategier
  - Med verbale strategier tænkes f.eks. på evne til at omskrive, omformulere, bringe et begrænset ordforråd i spil på en konstruktiv måde, sproglige øer, som giver mulighed for et ophold i kommunikationen og giver eleven en tænkepause, elevens evne til at foretage kvalificerede gæt med hensyn til indholdet af en tekst eller et emne mv.
  - Med nonverbale strategier tænkes på de strategier og teknikker, som eleven udvikler til at understøtte den verbale kommunikation. Kommunikation er mere end blot sprog. Eksempelvis vil en stor del af kommunikationen på værkstedet eller i butikken være kontekstafhængig. I den mundtlige kommunikation indgår stemmeføring, mimik, gestik og kropssprog som væsentlige elementer i kommunikationen. I den skriftlige kommunikation indgår visuelle virkemidler som f.eks. instruktionstegninger, grafer, plancher, billeder, videooptagelser, filmsekvenser mm. I forbindelse med elevens dokumentation, eksempelvis i en eksamenssituation, vil elevens anvendelse af nonverbale strategier have væsentlig betydning for elevens kommunikative kompetence.
- Anvendelse af IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion
  - It integreres i undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) som et værktøj til informationssøgning, sprogtilegnelse og som tekstbehandlings- og præsentationsværktøj i forbindelse med projekter, cases, opgaver og emner, som eleven arbejder med. E-mail og evt. andre kommunikationsværktøjer som f.eks. bulletin boards, message boards mv. kan indgå i undervisningen som værktøjer til interaktiv kommunikation.

3.3. Kommunikativ kompetence

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
1	anvende sproget hensigtsmæssigt i almindelige situationer	anvende sproget hensigtsmæssigt samt med en rimelig grad af korrekthed i sammenhænge	anvende sproget hensigtsmæssigt samt med en vis grad af korrekthed i sammenhænge

- At kunne anvende sproget hensigtsmæssigt
  - Det er et mål på alle tre niveauer, at eleven skal beherske dansk og anvende det hensigtsmæssigt. Hensigtsmæssig sprogbrug skal sættes i forhold til de øvrige mål for de enkelte niveauer med hensyn til færdigheder, strategier og indhold. Med hensigtsmæssig anvendelse af dansk refereres til, at det er et mål, at eleven skal kunne anvende sproget kommunikativt, kompetent og under hensyntagen til forskellig sprogbrug i forskellige

sammenhænge i fag, uddannelse og virksomhed. Hensigtsmæssig anvendelse af dansk er afhængig af kontekster, tekster og emner samt elevens niveau.

- At kunne anvende sproget korrekt
  - Korrekt sprogbrug er ikke formuleret som et væsentligt krav på niveau F. Her er elevens begyndende kommunikative kompetence afgørende. På niveauerne E og D kommer et stigende krav om korrekthed. Kravet om korrekthed hænger sammen med at andetsproget skal kunne anvendes funktionelt og problemfrit af sprogbrugeren, eksempelvis i en arbejdssituation, uden at sproget stiller store krav til modtagerens tolerance.

3.4. Sprogbrug

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
2	anvende et enkelt sprog i almindelige situationer	anvende et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog	anvende et rimeligt varieret, sammenhængende sprog

Målene for sprogbrug markerer en progression fra det enkle sprog til det mere komplekse. På niveau F, med høj grad af kontekstafhængighed i enkle og overskuelige sammenhænge i uddannelsen og på arbejdspladsen, stilles der ikke store krav til kompleksiteten i den sproglige udfoldelse. Her er målet først og fremmest at tilegne sig en acceptabel udtale og et relativt snævert, brancherettet og virksomhedsrettet ordforråd samt en viden om, hvordan simple sætninger struktureres. Nonverbal kommunikation er ofte afgørende for, om kommunikationen lykkes. På niveauerne E og D bliver kravene til sprogbrug forøget. Et sammenhængende sprog kræver, at eleven i stigende grad får automatiseret sin viden om sprogets struktur og gjort den anvendelig i kommunikative sammenhænge. Sproget bliver i stigende grad kontekstafhængigt. Nonverbal kommunikation spiller en mindre rolle eller bliver anvendt mere avanceret til at understrege og understøtte forholdsvis komplekse udsagn. Derudover vil kravene til ordforråd stige tilsvarende, på niveau D til ”et rimeligt varieret og sammenhængende sprog”.

3.5. Sproglig viden

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
9	anvende sproglig opmærksomhed i almindelige situationer	anvende sproglig opmærksomhed i sammenhænge	anvende sproglig opmærksomhed i sammenhænge

- At kunne anvende sproglig opmærksomhed
  - På alle tre niveauer skal eleven kunne anvende sproglig opmærksomhed og viden om sprogets struktur, herunder grammatik, sprogregler, sprogstruktur, sprogbrug, sproglige registre, tekststruktur, samtalers struktur, sætningers struktur mm. Målet er formuleret ens – uanset niveau – men elevens sproglige opmærksomhed vil være bestemt af elevens sproglige niveau og skal ses i relation til de øvrige mål for niveauet.

3.6. Færdigheder

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
5	forstå talt sprog	forstå enkle og mere sammenhængende samtaler	forstå sammenhængende og sprogligt varierede samtaler

3.6.1. Tale – præsentation/taleproduktion

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
8	Tale i et enkelt sprog	tale i et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog	i et rimeligt korrekt, varieret og sammenhængende sprog, redegøre for, kommentere og diskutere tekster og emner

3.6.2. Læseforståelse

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
6	Læse og forstå enkle tekster i relation til elevens uddannelse	læse og forstå enkle og mere sammenhængende tekster i relation til elevens uddannelse	læse og forstå sammenhængende og sprogligt varierede tekster i relation til elevens uddannelse

3.6.3. Skrive

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
7	skrive enkle informationer	skrive med en rimelig grad af korrekthed samt i et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog	skrive med en vis grad af korrekthed samt i et rimeligt varieret, og sammenhængende sprog

Sprogfærdighederne omfatter de fire kommunikative kompetencer - eller kulturkompetencerne:

- De primære: tale og lytte
  - Talefærdighed omfatter såvel samtalefærdighed (tovejskommunikation) som evne til at præsentere et emne (taleproduktion/envejskommunikation)
- De sekundære: læse og skrive

3.6.4. Primære og sekundære kommunikative kompetencer

For førstesprogsbrugeren tilegnes de primære kommunikative kompetencer i socialiseringsfasen uden undervisning, herunder mange af de idiomer og metaforer, som indgår i det førfaglige begrebsapparat, og som indgår i såvel dagligsproget som fagsproget. De sekundære skal læres. De sekundære kompetencer bygger på de primære kompetencer.

For andetsprogsbrugeren og dermed i andetsprogsundervisningen er forholdet et andet. I andetsprogsundervisningen kan det sproglige fundament for undervisningen, herunder det førfaglige begrebsapparat, variere i udstrakt grad fra elev til elev – afhængigt af elevens og dennes families historie og baggrund i Danmark og i oprindelseslandet, herunder skolebaggrund og uddannelse, samt elevens individuelle tosproglige socialisering.

Disse komplekse forhold for andetsprogsbrugeren har selvfølgelig betydning i forbindelse med kompetenceafklaring og [niveauindplacering](#)² af eleven.

3.7. Samlet oversigt over kompetencemålene

Mål	Niveau F	Niveau E	Niveau D
1)	anvende sproget hensigtsmæssigt i almindelige situationer i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende sproget hensigtsmæssigt samt med en rimelig grad af korrekthed i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende sproget hensigtsmæssigt samt med en vis grad af korrekthed i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
2)	anvende et enkelt sprog i almindelige situationer i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende et rimeligt varieret, sammenhængende sprog i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
3)	forstå talt sprog i almindelige situationer i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	forstå enkle og mere sammenhængende samtaler	forstå sammenhængende og sprogligt varierede samtaler
4)	anvende enkle, hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier	anvende hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier	anvende hensigtsmæssige tale-, skrive-, lytte- og læsestrategier
5)	anvende såvel verbale som nonverbale strategier	anvende såvel verbale som nonverbale strategier	anvende såvel verbale som nonverbale strategier
6)	læse og forstå enkle tekster i relation til elevens uddannelse	læse og forstå enkle og mere sammenhængende tekster i relation til elevens uddannelse	læse og forstå sammenhængende og sprogligt varierede tekster i relation til elevens uddannelse
7)	skrive enkle informationer fra uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	skrive med en rimelig grad af korrekthed samt i et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog om forhold, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	skrive med en vis grad af korrekthed samt i et rimeligt varieret, og sammenhængende sprog om forhold, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
8)	tale i et enkelt sprog om uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	tale i et enkelt, men rimeligt sammenhængende sprog om forhold, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	i et rimeligt korrekt, varieret og sammenhængende sprog, redegøre for, kommentere og diskutere tekster og emner, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
9)	anvende sproglig opmærksomhed i almindelige situationer i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende sproglig opmærksomhed i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende sproglig opmærksomhed i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
10)	anvende viden om egen og andres kultur i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende viden om egen og andres kultur i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund	anvende viden om egen og andres kultur i sammenhænge, der vedrører uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund
11)	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion	anvende IT til kommunikation, informationssøgning, sprogtræning og tekstproduktion

² Se afsnit 9.1.

4. Rammer for valg af indhold

4.1. Definition på indholdsområder

Fagets indhold er afgrænset til uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund samt egen og andres kultur. Dette fremgår såvel af fagets formål som af målene for faget. Indholdet bliver udmøntet i de tre indholdsområder, der fremgår af fagbilaget:

- Fagene og den faglige uddannelse
- Virksomheder og brancher
- Kultur og samfund

Fagets indholdsområder hænger nøje sammen med fagets overordnede formål: elevens gennemførelse af en erhvervsuddannelse.

4.2. Vægtning og prioritering af indholdsområderne

De tre indholdsområder skal prioriteres. Fagene og den faglige uddannelse samt virksomheder og brancher udgør fagets centrale del. De cases, emner og materialer, der inddrages i undervisningen, bliver omfattet af disse to indholdsområder. Her kan arbejdes med fagets terminologi, forskellige teksttyper og emner i og om branchen, uformel og formel kommunikation, eksternt og intern kommunikation i virksomheden.

Indholdsområderne er ikke tænkt som emnelæsning, men som områder, hvorfra undervisningsmateriale hentes, og som integreres i hinanden med henblik på, at eleven opnår kompetencemålene. Indholdet i faget skal i høj grad bestemmes ud fra elevens niveau og målene i den personlige uddannelsesplan, samt den faglige profil/toning eleven har valgt.

Det er vigtigt at have fagets formål om styrkelse af elevens kommunikative og sproglige kompetencer som omdrejningsakse.

Faget er først og fremmest et erhvervsrettet sprogfag. Det er således styrkelse af sprogets funktionelle anvendelsesmuligheder, gennem arbejdet i konkrete kommunikative sammenhænge med ortografi, fonetik, ordforråd, grammatik, tekstsammenhæng og pragmatik, samt styrkelse af elevens beherskelse af hensigtsmæssige kommunikationsstrategier i uddannelse, arbejde, erhvervsliv og samfund, der skal fokuseres på i undervisningen i faget.

4.3. De tre indholdsområder

4.3.1. Fagene og den faglige uddannelse

Der arbejdes med fagudtryk og førfaglige udtryk, som er centrale for forståelse af et fagområde. Faget skal styrke elevens forudsætninger for at gennemføre en erhvervsuddannelse (jf. Formål for Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA)). Indholdet af denne del af faget hentes fra de grundfag/fag, der er obligatoriske i elevens grundforløb og/eller hovedforløb. Der kan arbejdes med tekstlæsning, opgaveløsning og cases fra forskellige fagområder. Eleven skal opdage, læse, forstå og producere fagenes teksttyper og tilegne sig fagenes terminologi. Underviseren i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) kan deltage i den faglige undervisning, i værkstedsundervisning og i praktikophold med henblik på indsamling af sprogligt materiale og diagnosticering af sprogbrugsbehov og elevkompetencer.

4.3.2. Virksomheder og brancher

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) er et sprogfag med erhvervsfaglig fokus. Der skal arbejdes med virksomhedskommunikation både i bred forstand og i relevant brancheøjemed. Der kan eksempelvis arbejdes med forskellen på formelle og uformelle kommunikationsmåder/omgangsformer i virksomheden, eksternt kommunikation, kommunikationsstrategier, virksomhedskultur mm. Eleven kan tilknyttes en case/[faddervirksomhed](#)³ i en kortere eller længere periode.

4.3.3. Kultur og samfund

Der arbejdes med kulturbegrebet defineret som en dynamisk forandringsproces, der tager udgangspunkt i den samtid og det samfund, eleven aktuelt befinder sig i. Det er anvendelsesaspektet, dvs. de konkrete, aktuelle kulturelle forhold i uddannelse, fag og virksomhed, der skal vægtes i undervisningen.

Der arbejdes med kultur fra arbejdsliv, erhvervsliv, forskellige kulturelle branche- og virksomhedsbestemte omgangsformer og kommunikation.

Der kan i begrænset omfang arbejdes med forskellige subkulturer og ungdomskulturer, som eleven møder i dagligliv og uddannelse, samt en mere samfundsorienteret tilgang til kulturbegrebet, som kan øge elevens viden om det at være borger i det danske samfund.

Det er ikke hensigten, at oprindelseslandets kultur, eller at eksotiske og anderledes kulturformer skal have en central plads i undervisningen, men alene inddrages såfremt det er relevant i forhold til uddannelse, fag og virksomhed.

Det kulturelle og samfundsmæssige indholdsområde skal sættes i forhold til de to øvrige områder, så der arbejdes med de spændingsfelter og problemstillinger, der er væsentlige at forstå, bearbejde og sprogliggøre i forholdet mellem eksempelvis samfundets kulturformer, virksomhedens kultur, fagets kultur, og endelig eleven, som bærer af egen kultur - aktuelt og eksistentielt lige nu - ikke oprindelseslandets kultur. Der skal tages højde for, at eleven i uddannelsen orienterer sig i et felt mellem mange forskellige kulturer og subkulturer.

I arbejdet med kultur sættes fokus på sammenhængen mellem sprog og kultur, dvs. det forhold, at sproget fungerer som en markering af, at afsender og modtager forstår den faglige, sociale og kulturelle kontekst, som de begge indgår i.

Eleven skal gennem undervisningen udvide sin beherskelse af forskellige sproglige registre og dermed sin beherskelse af forskellige relevante faglige og sociale kontekster.

Der er mange forskellige måder at anskue og forstå kulturaspektet på. Geert Hofstedes kulturdimensioner kendes af nogle af eleverne fra andre fag i uddannelsen, f.eks. samfundsfag, og kan evt. anvendes:

- a. *Stor eller lille magtdistance*
- b. *Individualisme/kollektivism*
- c. *Maskulinitet/femininitet*
- d. *Stort eller lille struktureringsbehov*

---

³ Se afsnit 10.5.1.

5. Dokumentation

Begrebet "Dokumentation" dækker en bred vifte af skriftlige og mundtlige muligheder for eleven for at dokumentere kompetencer. "Dokumentation" dækker altså både det skriftlige arbejde og det mundtlige arbejde. I elevens dokumentation kan inddrages såvel verbale som non-verbale virkemidler og strategier. En erhvervsfaglig kommunikativ kompetence kan dokumenteres i sammenhænge, der gør kommunikationen autentisk, og som understøtter elevens verbale dokumentation, eksempelvis i et værksted, i en butik, i [faddervirksomheden](#) osv.

6. Løbende og afsluttende bedømmelse

Der foretages løbende bedømmelse af såvel elevens mundtlige som skriftlige dokumentation i undervisningen.

6.1. Standpunktskarakter

Der gives én standpunktskarakter, som dækker både mundtlige og skriftlige kompetencer. Eleven skal bedømmes i forhold til fagets samlede mål, med hensyntagen til den vægtning af kompetencemålene, som er blevet beskrevet i afsnit 2.2. om [Kompetencemålenes vægtning, sammenhæng og rækkefølge](#).

6.2. Ressourcer til evaluering og bedømmelse af dokumentation

Der skal afsættes ressourcer til lærerens evaluering og bedømmelse af elevens dokumentation, til planlægning af den daglige undervisning samt til forberedelse af testning og diagnosticering i forbindelse med elevens niveauindplacering og løbende vurdering af elevens progression.

6.3. Eksamen

Faget afsluttes med en individuel caseeksamen. Eksamensforløbet er beskrevet i fagbilaget. Fra fagbilaget om eksamen:

Prøven udarbejdes lokalt af den eksamensafholdende skole. Prøven tager sit udgangspunkt i en kendt casevirksomhed eller lignende samt 6-8 ukendte caseopgaver, der alle omhandler denne virksomhed og har relation til elevens konkrete uddannelse. Eleven får udleveret de ukendte caseopgaver på en casearbejdsdag én eller flere dage før eksamensafholdelsen. Casearbejdsdagen starter kl. 8.00 og slutter kl. 16.00 samme dag. Eleven udarbejder i løbet af casearbejdsdagen en plan for præsentation af de enkelte caseopgaver. Planen afleveres til skolen og danner grundlag for efterfølgende eksamination. Alle relevante hjælpemidler er til rådighed for eleven under forberedelsen. Eleven må i tidsrummet fra casearbejdsdag til eksamensafholdelse arbejde videre med præsentationen af caseopgaverne. Eleven må ikke modtage vejledning fra skolens faglærere, hverken under eller efter casearbejdsdagen. Eleven må på casearbejdsdagen arbejde sammen med højst 2 andre elever på samme niveau.

Eksamen afholdes en eller flere dage efter casearbejdsdagen. Prøven varer 30 minutter pr. elev, og eleven bedømmes i forhold til fagets mål. Karakteren for prøven gives på baggrund af en helhedsvurdering af elevens mundtlige præstation samt den fremlagte dokumentation. Eleven eksamineres i de caseopgaver, som censor udpeger som grundlag for eksaminationen. Eksamen er individuel.

Skolen fastsætter i øvrigt de nærmere bestemmelser omkring prøveafholdelsen i skolens bedømmelsesplan.

7. Undervisning i faget

7.1. Individualisering og differentiering

Eleven skal [indplaceres på niveau](#)⁴ i overensstemmelse med en afklaring og vurdering af elevens reelle kompetencer i forhold til faget. For at sikre det bedst mulige faglige udbytte for eleven lægges der op til, at undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) i høj grad tilrettelægges fleksibelt og individuelt efter den enkelte elevs forudsætninger og behov. Elevens reelle forudsætninger vil bestemme vægtningen af kompetencer, der fokuseres på i undervisningen og i elevens læringsproces. Den tidsramme, der skal sættes for at nå målene, kan være forskellig. Elever skal have mulighed for at nå målene i forskellige tempi og med anvendelse af forskellige læringsstrategier.

Undervisningen skal således bygge på en høj grad af undervisningsdifferentiering, hvor den enkelte elev får mulighed for at udfolde sig mundtligt og skriftligt.

Den individuelle tilrettelæggelse af undervisningen fordrer en klar og synlig målsætning for den enkelte elev med udgangspunkt i det, eleven kan i forvejen.

Undervisningen bør sikre en høj grad af elevaktivitet, som er central i enhver form for sprogtilegnelse. Elevaktiviteten omfatter elevens bevidstgørelse om og evne til at arbejde med egne metoder og strategier til at lære og anvende sprog.

7.2. Arbejdsformer

Undervisningen kan tilrettelægges som individuelt arbejde, pararbejde og arbejde i mindre gruppesammenhænge både inden for og på tværs af niveauer. Det er hensigtsmæssigt at inddrage e-læringsforløb og værkstedsbaseret undervisning. Undervisningen bør også give eleven mulighed for at afprøve sproget i større sociale sammenhænge, f.eks. klasseundervisning og virksomhedssammenhænge.

7.3. Løbende evaluering

Der foretages løbende evaluering af progressionen i sprogtilegnelsesprocessen, så den enkelte elev kan stilles udfordringer på det mest hensigtsmæssige niveau.

7.4. Casearbejde

Arbejdet med fagets indholdsmæssige områder bør i høj grad være casebaseret med integration af tale/lytte/læse/skrive-færdigheder, anvendelse af viden om egen og andres kultur og anvendelse af læringsstrategier og strategier i anvendelsen af sproget i casearbejdet. Arbejdet med sproglig viden og opmærksomhed og formelle grammatiske færdigheder bør overvejende ske i relation til konkrete opgaver og aktiviteter med relevant indhold - altså en funktionel tilgang til sprogundervisningen.

Undervisningen skal føre frem til [caseeksamen](#)⁵.

I arbejdet med cases kan der med fordel hentes inspiration fra de centralt stillede caseopgaver og de casevirksomheder, som er blevet anvendt i udviklingsforsøget med caseeksamen i de merkantile uddannelser.

Information om dette forsøg og eksempler på cases og caseopgaver kan hentes på denne adresse:

<http://us.uvm.dk/erhverv/eksamen/case/caseeksamen.htm?menuid=200580>.

Udviklingen af materialer og virksomhedscases kan foregå lokalt i samarbejde med en eller flere lokale [faddervirksomheder](#) i lokalområdet eller i et bredere samarbejde mellem skoler, der udbyder

---

⁴ Se afsnit 9.4.

⁵ Se afsnit 6.3.

Vejledning til Erhvervsrettet Andetsprogsdansk

samme uddannelser, og som derfor har mulighed for at etablere et samarbejde på tværs med en relevant casevirksomhed og indbyrdes med hensyn til udviklingen af materialer og opgaver. I arbejdet med virksomheden kan inddrages virksomhedens eksterne kommunikation, f.eks. hjemmeside, kundeinformation, produktreklamer mv. og virksomhedens interne kommunikation, f.eks. arbejdsinstruktioner, manualer, personalehåndbøger, medarbejdersprog m.m.

7.5. Kønsforskelle i undervisningen

Det kan være hensigtsmæssigt i undervisningen at tage højde for kønsbestemte elevadfærdsmønstre, læringsstile, sproglige forudsætninger, kulturelle forudsætninger, uddannelsesmæssige forudsætninger og forventninger mv.

Problemstillingen vil ikke blive yderligere behandlet i denne vejledning.

Blot kan nævnes, at der på denne adresse kan downloades et FoU-projekt i DEL-regi om Køn og kultur:

<http://www.emu.dk/erhverv/doc/pub/udviklingsprojekter/interkulturel/kultur.pdf>

8. Valg af faget i uddannelsen

8.1. Den personlige uddannelsesplan

Undervisningen i faget fastsættes af skolen i samråd med eleven. Det afsluttende niveau fastsættes i elevens personlige uddannelsesplan. Det afsluttende niveau kan ændres på baggrund af den løbende evaluering af elevens kompetencer.

8.2. Skolen bestemmer

Skolen kan fastsætte, at eleven skal deltage i undervisningen Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA). Her tages udgangspunkt i § 46 i Bekendtgørelse nr. 1243 af 12. december 2004 om erhvervsuddannelser.

§ 46. Skolen kan ved udarbejdelsen af elevens uddannelsesplan fastsætte, at eleven skal supplere den obligatoriske undervisning i grundforløbet med undervisning fra den valgfri del af grundforløbet. Undervisningen skal bidrage til, at eleven ved afslutningen af grundforløbet opnår de kompetencer, som er nødvendige for at kunne fortsætte i et hovedforløb. Skolen skal fastsætte undervisningen i samarbejde med eleven og en eventuel praktikvirksomhed

9. Godskrivning, realkompetencevurdering og niveauindplacering

9.1. Niveauindplacering i forhold til danskuddannelse fra sprogcenter

Hvis man skal sammenligne niveauerne i 'Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA)' med de niveauer, der findes på Danskuddannelsen på sprogcenteret, kan man tage udgangspunkt i, at elever, der har afsluttet Danskuddannelse 2 fra et sprogcenter, skal indplaceres på niveau E eller D. Man kan i den forbindelse se på, om Prøve i Dansk 2 er bestået under eller over middelkarakteren 8.

9.2. Faget giver ikke godskrivning for dansk eller fremmedsprog

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) ækvivalerer hverken faget Dansk eller faget Fremmedsprog i erhvervsuddannelserne, selvom det er uomtvisteligt, at faget omfatter målpinde og indholdselemen-

Vejledning til Erhvervsrettet Andetsprogsdansk

ter, der også indgår i disse to fag. Eleven kan således ikke få godskrevet disse fag ved at følge faget Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA).

I samrådet med eleven om valg af Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) som valgfag, bør det imidlertid anføres over for eleven, at faget kan være medvirkende til, at såvel faget dansk som de øvrige fag og læringsaktiviteter i uddannelsen kan gennemføres med større succes og evt. hurtigere end det ellers ville have været tilfældet.

9.3. Kompetencemål - grundlag for realkompetenceafklaring

Fagets kompetencemål tjener som grundlag for den realkompetenceafklaring og -vurdering, der er forudsætning for udarbejdelse af elevens personlige uddannelsesplan og for indplaceringen af eleven på det rette niveau. Kompetencemålene er procesmål. Alle elever kan således ikke forventes at opnå absolut målopfyldelse af alle delmål for det niveau, de har valgt i samråd med skolen. Men undervisningen skal tilrettelægges så den giver eleven optimal mulighed for at kunne sigte mod målene for niveauet. Det afsluttende niveau fastsættes i elevens personlige uddannelsesplan.

9.4. Niveauindplacering på basis af primære og sekundære færdigheder

Det vil ikke være nogen enkel øvelse at indplacere eleven på et relevant niveau i faget (jf. afsnit om elevens primære og sekundære færdigheder). I den løbende evaluering af elevens niveau, kan andetsproglæreren med fordel samarbejde med de øvrige faglærere om at afdække elevens kommunikative niveau, herunder elevens førfaglige og faglige begrebsapparat. Udover den rent faglige terminologi vil sprogets faste udtryk og vendinger (idiomer), som anvendes i undervisningen og afkodes problemfrit af førstesprogsbrugeren, ofte volde andetsprogsbrugeren store vanskeligheder at forstå. Eleven skal indplaceres på et afsluttende niveau, og niveauet skal fremgå af elevens personlige uddannelsesplan. Men undervejs skal foretages en vægtning af arbejdet med de fire kommunikative kompetencer ud fra elevens individuelle forudsætninger. Det betyder, at på samme niveau vil arbejdet med de fire kompetencer variere fra elev til elev. Progressionen i de tre niveauer F, E og D mht. elevens sproglige og kommunikative færdigheder kan evalueres mht.

- Stigende grad af sproglig kompleksitet
- Stigende grad af sproglig variation
- Stigende grad af korrekthed
- Tale/lytte – samtalekompetence

10. Implementering af faget på skolen

Det er vigtigt at sætte fokus på betydningen af, at faget Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) implementeres på skolen og i uddannelserne. Faget kan være et vigtigt redskab i integrationsindsatsen og må som sådan prioriteres højt.

Faget kan udbydes som valgfag eller indgå i den valgfrie del af grundforløbet. Faget kan gennem hele grundforløbet indgå i særligt tilrettelagte forløb for elever med særlige sprogvanskeligheder. Det kan ske i form af individuelt tilrettelagt supplerende undervisning i eksempelvis værkstedsundervisning/lektiecafe

Der kan arbejdes med løbende indtag, hvor eleven visiteres til faget af kontaktlærer eller vejleder.

10.1. Især for de tekniske skoler

Især på de tekniske skoler kan der være visse vanskeligheder ved at få et nyt fag implementeret. Et ekstra fag vil automatisk forlænge grundforløbet, hvorfor vigtigheden af faget må tydeliggøres for både skolen, eleven og dennes forældre samt for virksomhederne.

10.1.1. Indledende modul eller individuelt tilrettelagt grundforløb

Faget kan evt. udbydes i et indledende modul eller et individuelt tilrettelagt grundforløb evt. sammen med grundfaget ”Læring, samarbejde og kommunikation” og/eller valgfaget ”Praktikpladssøgning”. Kobling til ”Læring, samarbejde og kommunikation” kan være med til at give eleven mulighed for at udvikle de forudsætninger med hensyn til sprog og læringsstil, der er nødvendige for at gennemføre uddannelsen. ”Praktikpladssøgning” kan især i forhold til elever med andet førstesprog/modersmål end dansk være et helt nødvendigt redskab for at finde en praktikplads.

10.2. Lærerkvalifikationer

10.2.1. Formelle

Det er skolens ansvar at finde undervisere til faget, der besidder de rette kvalifikationer. Blandt egnede lærerprofiler kan nævnes uddannede andetsproglærere, lærere med erfaring fra undervisning i lokalt udviklede andetsprogsfag samt lærere med en undervisningsprofil, der omfatter en kombination af såvel fremmedsprog som dansk.

Efteruddannelse af lærere i faget i form af kortere eller længere kurser i f.eks. DEL- eller DPU-regi vil medvirke til at kvalificere lærere til at undervise i faget.

10.2.2. Uformelle

Den specifikke erhvervsfaglige profil, som kendetegner Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) medfører, at det er hensigtsmæssigt at underviseren i faget er forankret i erhvervsuddannelsen og besidder en tværfaglig kompetence. Tæt kontakt til og samarbejde med de øvrige lærere i grundforløbet og indsigt i fagene i grundforløbet er nødvendig for at kunne forstå og arbejde med de sproglige udfordringer og barrierer, som eleven møder i uddannelse og fag, for at kunne arbejde kvalificeret med fagets tekster i undervisningen, samt for at kunne deltage som sprogkonsulent for elever, lærere og praktikansvarlige i [undervisningsforlagt](#)⁶ og [virksomhedsforlagt](#)⁷ undervisning.

Ud over forankring i erhvervsuddannelsen, er det af betydning, at underviseren i faget besidder kulturel indsigt og kan arbejde dynamisk, bevidst, fordomsfrit og konstruktivistisk med de aktuelle kulturelle modsætningsforhold og processer, der opstår i mødet mellem elev, lærer, uddannelse, skole, virksomhed og samfund.

10.3. Inddragelse af faglærere i tværfagligt samarbejde

Som tidligere anført er det bærende princip i undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) de funktionelle kommunikative kompetencer.

Undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) lægger derfor op til en høj grad af tværfagligt samarbejde på tværs af de for eleven relevante fagområder, både med hensyn til elevens erhvervsvalg og med hensyn til de fagområder, eleven møder gennem grundforløbet.

---

⁶ Se afsnit 10.4,

⁷ Se afsnit 10.6.

Vejledning til Erhvervsrettet Andetsprogsdansk

En forudsætning for, at fagets indholdsmæssige side kan tilgodeses, er netop viden om den sprogbrug og den terminologi, som eleven forventes at kunne mestre for at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse samt begå sig i fremtidigt erhverv. Her har de enkelte faglærere en væsentlig funktion i forhold til at bidrage til en synliggørelse af den kommunikation/sprogbrug, der gør sig gældende indenfor de enkelte fagområder samt i forhold til at levere relevant tekstmateriale til undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA).

Dele af undervisningen i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) kan eksempelvis gennemføres i samarbejde med andre faglærere i værkstedsundervisning og/eller i en praktik/faddervirksomhed.

10.4. Undervisningsforlagt undervisning

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk kan tilknyttes andre fag og foregå helt eller delvist i disse fags regi, således at der arbejdes med terminologien inden for de enkelte fag og i projektsammenhænge i elevens uddannelse. Det skal understreges, at der ikke hermed lægges op til, at andre faglærere overtager en del af undervisningen i faget Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA). Der tale om, at underviseren i Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) forlægger en del af sin undervisning til anden faglig undervisning, hvor fagsproget anvendes praktisk.

Der arbejdes med tekster fra fag i uddannelsen, såvel lærebøger som egen tekstproduktion (rapporter, manualer, portfolio, ansøgning, synopsis, logbog mv.).

10.5. Virksomhedskontakt

Ved undervisningens tilrettelæggelse kan der etableres kontakt til relevante lokale virksomheder, som evt. kan fungere som faddervirksomheder – se nedenfor - i forhold til eleverne. Virksomhederne kan inddrages som grundlag for cases i undervisningen og til eksamen. De kan levere autentiske tekster, situationer og opgaver. Evt. har virksomheden en hjemmeside, som kan anvendes i undervisningen. Virksomhedskontakten kan anvendes i forhold til at opnå det størst mulige udbytte inden for et givet fagspecifikt område. Ved at inddrage virksomheden skabes der endvidere i virksomheden en bevidsthed om elevens sproglige problemstillinger, hvilket vil være med til at støtte elevens sproglige udvikling i virksomheden.

10.5.1. Faddervirksomheden

En faddervirksomhed er en virksomhed, oftest i skolens lokalområde, som indgår i et samarbejde med skolen om praktikophold, autentiske undervisningsmaterialer, censorater, faglig ekspertise og i forbindelse med udarbejdelse af cases.

Samarbejdet med en faddervirksomhed gør det muligt at arbejde med sproget i en autentisk kontekst.

Faddervirksomheden kan bidrage med afdækning af kommunikationsbehov, vurdering og evaluering af elevens sproglige kompetencer i forhold til den professionelle kontekst, eleven indgår i samt med relevant sprogligt materiale.

Der kan planlægges virksomhedsforlagt undervisning i faddervirksomheden.

Samarbejdsformen og –omfanget mellem skole og faddervirksomhed kan variere alt efter behov og alt efter hvilken virksomhed, der deltager.

10.6. Virksomhedsforlagt undervisning

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk drejer sig om sprogbrug i fag, uddannelse og erhverv, hvorfor det vil være hensigtsmæssigt at placere undervisningen i tilknytning til en virksomhed, som evt. kan få status af faddervirksomhed.

Vejledning til Erhvervsrettet Andetsprogsdansk

Casearbejde spiller en central rolle i faget og vil med fordel kunne kombineres med virksomhedsforlagt undervisning, hvor sproglig viden, færdigheder, strategier, fagets indholdsområder og egen og andres kulturer inddrages.

En casevirksomhed kan evt. anvendes som sprogpraktikvirksomhed, hvor elever med andet førstesprog/modersmål end dansk kan få mulighed for i autentiske situationer i virksomheden at opleve og anvende sproget – såvel produktivt og receptivt, som formelt og uformelt sprogbrug.

10.7. Familiekontakt

10.7.1. Erhvervsuddannelsens status

I visse kulturer er erhvervsuddannelser et ukendt begreb, hvorfor det er vigtigt at synliggøre kvaliteterne ved disse uddannelser, f.eks. videreuddannelsesmuligheder, god løn samt mulighed for at blive selvstændig.

I samme kulturer har familien ofte stor indflydelse på valget af uddannelse, og det kan derfor være hensigtsmæssigt at inddrage den unges familie i uddannelsesplanlægningen, herunder at familien inddrages i/orienteres om betydningen af at vælge Erhvervsrettet Andetsprogsdansk.

10.7.2. Fagets status

Der bør sigtes mod at højne fagets status både hos eleven og hos familien. Faget skal markedsføres som et fag, der er med til at bane vejen for en faglig uddannelse, gode indtjeningsmuligheder og social status. Skolen/kontaktlæreren kan tage kontakt til forældrene og informere om faget. Dette kan gøres ad forskellige kanaler:

- Informationsmøder
- Kampagnedage
- Hjemmebesøg
- Skriftlig information
- Osv.

10.8. Markedsføring af faget internt

Erhvervsrettet Andetsprogsdansk (EA) kan bidrage til

- At elever med andet førstesprog/modersmål end dansk kan opnå niveaukrav i andre fag, eksempelvis i dansk, med henblik på adgang til hovedforløbet
- At elever med andet førstesprog/modersmål end dansk gennemfører en erhvervsuddannelse på kortere tid
- At øge gennemførelsesprocenten på erhvervsuddannelserne for elever med andet førstesprog/modersmål end dansk
- Fastholdelse af elever med andet førstesprog/modersmål end dansk i erhvervsuddannelsen
- Støtte andre fag/fagområder

Det er vigtigt, at faget bliver markedsført internt i forhold til målgruppen. At der kan gennemføres eksamen i faget skal bidrage til øget status. Desuden er det relevant at markedsføre faget over for andre faglærere, som dermed bliver opmærksomme på det bidrag, de kan yde for, at det faglige udbytte bliver optimalt. Det er vigtigt, at kontaktlærere og undervisere i dansk som modersmål er opmærksomme på de muligheder og den støtte, Erhvervsrettet Andetsprogsdansk kan give elever med andet førstesprog/modersmål end dansk, og at der gives opbakning og støtte til de relevante elever.

11. Inspirationsmaterialer

Nedenstående inspirationsmaterialer i vejledningen er tænkt som en hjælp til at komme i gang med undervisningen i faget.

Det skal understreges, at materialernes indhold står for forfatternes egen regning.

11.1. Onlinepublikationer

- Multikulturel vejledning:
<http://pub.uvm.dk/2002/multikulturelvejledning/>
- Undervisning i andetsproglæsning og –skrivning:
<http://pub.uvm.dk/2001/andetsprog/>
- Anerkendelse af realkompetencer i uddannelserne:
<http://pub.uvm.dk/2004/realkompetencer/>
- Køn og kultur, DEL-rapport:
<http://www.emu.dk/erhverv/doc/pub/udviklingsprojekter/interkulturel/kultur.pdf>
- Interkulturel forståelse og multikulturelt skolemiljø:
<http://www.emu.dk/erhverv/doc/pub/udviklingsprojekter/interkulturel/multi.doc>
- Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe vedrørende praktiske indgang i flere uddannelser:
http://www.inm.dk/publikationer/Rapport_om_praktiske_indgange_i_flere_uddannelser.pdf
- Karen Lund: Kommunikativ kompetence – hvor står vi?
<http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr4/Lunda.html>
- Individuelle læringsplaner og kollektive læringsrum - en vejledning, 2003, Redigeret af Gitte Østergaard Nielsen, Michael Svendsen Pedersen og Karen Lund.
http://www.inm.dk/publikationer/individuelle_laeringsplaner/Individuelle%20%20E6ringsplaner%20og%20kollektive%20%20E6ringsrum.pdf

11.2. Dialang.org til diagnosticering og løbende evaluering

Den enkelte skole kan udvikle egne værktøjer til diagnosticering af elevens dansksproglige kompetencer i forbindelse med niveauindplacering og den løbende evaluering og bedømmelse af eleven. Til hjælp i denne diagnosticering af sproglige kompetencer kan downloades et diagnosticeringsprogram fra

www.dialang.org

DIALANG er blevet udviklet af mere end 20 større europæiske institutioner, med støtte fra Europa-Kommissionen.

DIALANG er det første større sprogevalueringssystem, der er baseret på Europarådets Fælleseuropæiske Rammeaftale som i hele Europa efterhånden opfattes som den mest anerkendte referenceramme inden for sprogindlæring.

Citat fra www.dialang.org

Når programmet downloades, skal man følge de instruktioner, der anføres på hjemmesiden. Derudover kan det anbefales, at man undervejs i processen er opmærksom på at fjerne den proxy-serveradresse, som i modsat fald bliver automatisk registreret.

11.3. Hjemmesider

- <http://www.emu.dk/erhverv/flygtningeogindvandrere/index.html>
EMUs (elektronisk mødested for undervisningsverdenen) side om flygtninge og indvandrere
- www.vifin.dk
videnscenter for integration
- <http://us.uvm.dk/erhverv/integration/index.htm?menuid=200505>
Undervisningsministeriets integrations-hjemmeside for erhvervsuddannelser

11.4. Litteratur

- **Studier i dansk som andetsprog**, Anne Holmen og Karen Lund, Akademisk forlag A/S
1999, 1. udgave, 3. oplag 2004